

Служба „Преса и
информация“

Съд на Европейския съюз
ПРЕССЪОБЩЕНИЕ № 33/21
Люксембург, 4 март 2021 г.

Заклучение на генералния адвокат по съединени дела C-357/19 Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție и др./QN и др. и C-547/19 CY и др., по дело C-379/19 DNA- Serviciul Teritorial Oradea/IG и др. и по съединени дела C-811/19 и C-840/19 Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație и др./FQ и др.

Според генералния адвокат Вобек решения на Конституционен съд, с които се обявява за незаконосъобразно сформирани на съдебни състави на върховен съд поради нарушаване на правото на независим и безпристрастен съд и с които се обявяват за противоконституционни мерки за техническо наблюдение от национална разузнавателна служба в рамките на наказателно производство са съвместими с правото на Съюза

Правото на Съюза обаче не допуска решение, с което се обявява за незаконосъобразно сформирани на съдебни състави на върховен съд, с мотива че съдебните състави не са специализирани, ако подобна констатация може да засегне ефективната защита на финансовите интереси на Съюза

През 2019 г. няколко румънски съдилища отправят въпроси до Съда относно независимостта на съдебната власт, правовата държава и борбата с корупцията. Първата група дела се отнася до различни изменения на националното законодателство относно съдебната власт, повечето от които са извършени с приемането на извънредни постановления¹.

Настоящите дела съставляват втората група дела, чиято основана тема е дали решенията на Curtea Constituțională a României (Конституционен съд, Румъния) могат да нарушават принципа на независимост на съдебната власт и принципа на правовата държава, както и защитата на финансовите интереси на Съюза.

Първо, на 7 ноември 2018 г. Конституционният съд приема решение 685/2018, с което по същество постановява, че някои съдебни състави на националния върховен съд — Înalta Curte de Casație și Justiție (Върховен касационен съд, Румъния, наричан по-нататък „ВКС“), са сформирани неправилно. Това решение позволява на някои засегнати страни да подадат извънредни жалби за отмяна, което на свой ред повдига евентуални въпроси не само относно защитата на финансовите интереси на Съюза на основание член 325, параграф 1 ДФЕС, но и относно тълкуването на понятието „съд, предварително създаден със закон“, залегнало в член 47, втора алинея от Хартата.

Второ, на 16 февруари 2016 г. Конституционният съд приема решение 51/2016, с което обявява за противоконституционно участието на националните разузнавателни служби в прилагането на технически мерки за наблюдение за целите на действия по наказателно разследване и се изисква изключването на тези доказателства от наказателното производство.

Трето, на 3 юли 2019 г. Конституционният съд приема решение 417/2019, с което установява неизпълнение от ВКС на законоустановеното му задължение да сформира специализирани състави за разглеждане на първа инстанция на корупционни престъпления. Това води до

¹ Заклучения от 23 септември 2020 г., Asociația „Forumul Judecătorilor Din România” и др., [съединени дела C-83/19, C-127/19 и C-195/1](#), [дело C-291/19](#), [дело C-355/19](#) и [дело C-397/19](#) (вж. прессъобщение № [114/20](#)).

ново разглеждане на дела за корупция, свързана с управлението на средства на Съюза, по които вече е постановена присъда.

С различните въпроси, отправени по настоящите дела, ВКС и Tribunalul Bihor (Окръжен съд Бихор, Румъния) искат от Съда да установи дали решения 685/2018, 51/2016 и 417/2019 на Конституционния съд са съвместими с определени разпоредби и принципи на правото на Съюза².

Решение 685/2018

В днешното си заключение генералният адвокат Michel Bobek предлага, първо, Съдът да постанови, че правото на Съюза³ допуска решение на национален конституционен съд, с което се обявява за незаконосъобразно сформиранието на съдебни състави на национален върховен съд поради нарушение на правото на независим и безпристрастен съд, дори това да има за последица допускането на извънредни жалби срещу влезли в сила съдебни решения.

Генералният адвокат припомня преди всичко, че въпросите за сформиранието на съдебните състави и за наличните правни средства за защита в случай на нарушение на националните правила не са уредени от правото на Съюза, а държавите членки запазват свободата си на преценка. Поради това правото на Съюза допуска в хипотеза, която не е изцяло уредена от това право, националният конституционен съд да обяви, прилагайки реален и разумен стандарт за защита на конституционните права, че съдебните състави на националния върховен съд не са сформирани в съответствие със закона.

Що се отнася до защитата на финансовите интереси на Европейския съюз, генералният адвокат припомня, че член 325, параграф 1 ДФЕС възлага задължение на държавите членки да се борят срещу незаконните дейности, които засягат финансовите интереси на Съюза, чрез ефективни и възпиращи мерки.

В това отношение релевантният критерий е дали национална разпоредба, съдебна практика или практика може да застраши ефективната защита на финансовите интереси на Съюза от нормативна гледна точка и независимо от действителните ѝ измерими последици по отношение на броя засегнати случаи. Факторите, които следва да се вземат предвид при преценката са: първо, нормативната и систематична оценка на съдържанието на разглежданите разпоредби, второ, тяхната цел, както и националният контекст, трето, техните разумно осезаеми или очаквани практически последици, четвърто, основните права и принципът на законност, които са част от вътрешния баланс при тълкуването на член 325, параграф 1 ДФЕС, когато се преценява съвместимостта с тази разпоредба на националните норми и практики.

Генералният адвокат посочва, че след преценка от гледна точка на тези критерии става ясно, че решение 685/2018 на Конституционния съд не би могло да засегне ефективната защита на финансовите интереси на Съюза. Първо, то не създава нови правни средства за защита, нито променя съществуващата преди това система от правни средства за защита. Второ, нищо не сочи, че това решение има за цел да осуети правните механизми за борба с корупцията или да засегне защитата на финансовите интереси на Съюза. Трето, евентуалните практически последици на решението са ограничени във времето и то не води до прекратяване на наказателното производство, а само до възобновяване на една фаза от производството. Четвърто, мотивите на решението се основават на основното право на справедлив съдебен процес.

² Член 325, параграф 1 ДФЕС; Конвенцията PIF; член 47 от Хартата; член 2 ДЕС и член 19, параграф 1 ДЕС, както и принципа на предимство; Решение 2006/928/ЕО от 13 декември 2006 година за създаване на механизъм за сътрудничество и проверка на напредъка на Румъния в постигането на специфични цели в областите на съдебната реформа и борбата срещу корупцията (ОВ L 354, 2006 г., стр. 56; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 51, стр. 55).

³ Член 47, втора алинея от Хартата, член 325, параграф 1 ДФЕС, член 1, параграф 1, букви а) и б) и член 2, параграф 1 от Конвенцията PIF, както и принципът на Съюза на независимост на съдебната власт.

Що се отнася до принципа на независимост на съдебната власт, генералният адвокат посочва, че сам по себе си начинът на назначаване в Конституционния съд не е проблематичен. Обстоятелството, че „политическите“ институции участват в назначаването на орган като Конституционния съд, само по себе си не го превръща в политически орган, който е част от изпълнителната власт или е подчинен на тази власт.

Решение 51/2016

Второ, генералният адвокат Vobek предлага **Съдът да постанови, че правото на Съюза⁴ допуска решение на национален конституционен съд, като решение 51/2016, с което се обявява за противоконституционно изпълняването на мерки за техническо наблюдение от национални разузнавателни служби в рамките на наказателно производство и се изисква всички събрани по този начин доказателства да бъдат изключени от доказателствения материал по наказателното производство.**

Според генералния адвокат правото на Съюза не урежда начина, по който се изпълняват технически мерки за наблюдение в наказателното производство, нито ролята и правомощията на националните разузнавателни служби. Обстоятелството, че подобно конституционно решение ще има отражение върху висящите и бъдещите наказателни производства в областта на корупцията е необходима и логична последица.

Що се отнася до дисциплинарните санкции за неспазване на решения на Конституционния съд, генералният адвокат счита, че правото на Съюза⁵ не допуска образуване на дисциплинарно производство срещу съдия само защото е сезирал Съда с преюдициално запитване, с което този съдия поставя под въпрос практиката на националния конституционен съд и разглежда възможността тази практика да не се приложи.

Решение 417/2019

Трето, генералният адвокат Vobek предлага **Съдът да постанови, че член 325, параграф 1 ДФЕС не допуска решение на национален конституционен съд, като решение 417/2019, с което се обявява за незаконосъобразно сформирането на съдебни състави на национален върховен съд, които се произнасят като първа инстанция по корупционни престъпления, поради това че тези състави не са специализирани в областта на корупцията, въпреки че се признава, че участващите в съставите съдии притежават необходимата специализация, когато тази констатация може да създаде системен риск от ненаказуемост на престъпления, засягащи финансовите интереси на Европейския съюз.**

Генералният адвокат посочва, че нарушението на разглежданото в настоящото дело национално правило за сформирането на съдебен състав не представлява нарушение от гледна точка на член 47 от Хартата. Първо, изискването за специализация има изцяло формален характер. Второ, с това правило се установява едно доста ограничено изключение, което се прилага само в точно определени правни области и във фазата на първоинстанционното производство. Трето, други допълнителни обстоятелства по-скоро водят до извод за липса на „явен“ характер на нарушението.

Що се отнася до защитата на финансовите интереси на Съюза, генералният адвокат счита, че разглежданото решение не отговаря на горепосочените изисквания на член 325, параграф 1 ДФЕС, тъй като могат да възникнат сериозни съмнения по отношение на по принцип осезаемите или очаквани практически последици от разглежданото решение.

⁴ Принципът на правото на Съюза на независимост на съдебната власт и Решение 2006/928/ЕО от 13 декември 2006 година за създаване на механизъм за сътрудничество и проверка на напредъка на Румъния в постигането на специфични цели в областите на съдебната реформа и борбата срещу корупцията (ОВ L 354, 2006 г., стр. 56; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 51, стр. 55).

⁵ Член 267 ДФЕС, както и принципът на независимост на съдебната власт, закрепен в член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС и в член 47 от Хартата.

Решение 417/2019 изисква ново разглеждане на първа инстанция на всички дела, по които е висящо производство по обжалване и по които първоинстанционното решение е постановено между 21 април 2003 г. и 22 януари 2019 г. Предвид общото ниво на сложност на делата, свързани с корупционни престъпления, извършени от лица, които попадат в подсъдността на ВКС, както и предвид вероятността от обжалване, разумно очакваните последици от това решение са много широки.

Що се отнася до принципа на предимство, генералният адвокат счита, че този принцип трябва да се тълкува в смисъл, че позволява на национален съд да остави без приложение решение на националния конституционен съд, което е задължително съгласно националното право, ако запитващата юрисдикция счита това за необходимо, за да изпълни задълженията, произтичащи от разпоредби на правото на Съюза с директен ефект.

ЗАБЕЛЕЖКА: Заключение на генералния адвокат не обвързва Съда. Задачата на генералните адвокати е да предложат на Съда, при пълна независимост, правно разрешение на делото, което им е поверено. Съдиите от Съда пристъпват към разисквания по делото. Съдебното решение ще бъде постановено на по-късна дата.

Неофициален документ, предназначен за медиите, който не обвързва Съда

Пълният текст на заключението по съединени дела [C-357/19](#), [C-547/19](#), [Дело C-379/19](#) и [съединени дела C-811/19](#), [C-840/19](#) е публикуван на уебсайта CURIA в деня на обявяването

За допълнителна информация се свържете с Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 4293

Кадри от прочитането на заключението са достъпни на „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106